

Rekisteritutkimuksen tukikeskuksen toimintaperiaatteet – pankkineuvontaa myös biopankeille?

Hilkka Riihimäki, LKT, prof.
Osastonjohtaja
Epidemiologian ja biostatistiikan osasto
Työterveyslaitos

Rekisteritutkimuksen tukikeskuksen suunnittelun lähtökohdat

- Rekisteritutkimuksen edellytykset Suomessa erinomaiset
  - paljon korkealaatuisia rekistereitä
  - rekisteritiedot tutkimuksessa alikäytettyjä
  - käyttö vaatii osaamista, jokainen joutunut ratkaisemaan erikseen ongelmat
  - ei tahoa, joka tehtävänä rekisteritutkimuksen edistäminen
  - rekisteritietojen tutkimuskäytön systemaattisesta kehittämisestä hyviä kokemuksia Tanskasta

Mitä hyötyä on rekisteritutkimuksen edistämisestä?

- Tutkimustietoa kustannustehokkaasti
- Rekisteritutkimuksen hyvät käytännöt yhteiseksi tiedoksi
- Tutkimusyhteistyötä, myös kansainvälisesti
- Tieto palvelee suoraan terveydenhuollon suunnittelua
- Rekisterien laatu paranee

Rekisteritutkimusta mahdollistavia tekijöitä

- Henkilötunnus
- ATK-tekniikka
- Tietosuojalainsäädäntö

Rekisteritutkimuksen tukikeskus, valmisteluryhmä 13.2.-31.12.2002

Professori Hilikka Riihimäki
Työterveyslaitos (puh.joht)
Kehittämispäällikkö Mika Gissler
Stakes (as.tunt.siht.)
Erikoistutkija Riitta-Sisko Koskela
Työterveyslaitos (as.tunt.siht.)
Tiedesihteeri Tellervo Raijas
Suomen Akatemia (sihteeri)

Tutkimusprofessori Arpo Aromaa
Kansanterveyslaitos
Tulosaluejohtaja Juha Teperi
Stakes
Tulosaluejoht. Hannu Hämäläinen
Stakes

Johtaja Mikael Forss
Kansaneläkelaitos
Tutkimuspäällikkö Timo Klaukka
Kansaneläkelaitos
Professori Markku Koskenvuo
Turun yliopisto
Akatemiatutkija Pekka Martikainen
Helsingin yliopisto
Professori Marjo-Riitta Järvelin
Oulun yliopisto
Dosentti Eero Pukkala
Suomen Syöpärekisteri
Hallintoylil. Martti Kekomäki
HUS-yhtymä
Tilastojohtaja Riitta Harala
Tilastokeskus

Valmisteluryhmän tehtävät

- Kartoittaa suunnitellun tukikeskuksen keskeiset tehtävät
- Kartoittaa henkilö- ym. resurssit
- Suunnitella keskeinen toimintaympäristö
- Selvittää mahdolliset rahoittajat
- Perehtyä muissa maissa toimiviin vastaaviin organisaatioihin
- Järjestää kuulemistilaisuus

Rekisteritutkimuksen tukikeskuksen valmistelussa kuullut tahot

- ❑ Tietosuojavaltuutetun toimisto
- ❑ STM/Terveysosasto
- ❑ OPM/Tiedepolittikan yksikkö, Yliopistoyksikkö
- ❑ Stakes, TTL, KTL
- ❑ Helsingin, Tampereen ja Kuopion yliopisto
- ❑ CSC Tieteellinen laskenta Oy
- ❑ Suomen virtuaaliyliopisto
- ❑ Suomen Akatemia: Terveystutkimuksen ja Kulttuurin ja yhteiskunnan tutkimuksen toimikunta

Rekisteritutkimuksen tukikeskus

Toiminta-ajatus

Keskuksen tavoite on edistää kansallisten rekisterien tutkimuskäyttöä erityisesti terveys- ja sosiaalitieteissä

- ☒ tukemalla rekisteritutkimuksen suunnittelua ja toteutusta
- ☒ parantamalla tutkijoiden rekisteritietojen käytön valmiuksia
- ☒ lisäämällä eri rekisterien välistä yhteistyötä
- ☒ parantamalla rekisteritutkimukseen liittyviä menettelytapoja.

Rekisteritutkimuksen tukikeskus

Peruspalvelut

Rekisteritutkimusta edistävän yhteistyöelimen (johtokunnan) perustaminen

Rekisteritutkimuksen aineistoja ja menetelmiä esittävän portaalin perustaminen

Rekisteritutkimuksen menetelmien koulutus

Lupamenettelyissä ja tutkimussuunnitelman laadinnassa ja rahoitusmahdollisuuksissa neuvominen

Rekisteritietojen yhdistelyssä avustaminen

Rekisteritutkimuksen tukikeskus

Mahdollisia tehtäviä

- ❑ Oman tutkimusrahoituksen jakaminen erillisrahoituksella
- ❑ Rekisteritietojen yhdistely erillisten tutkimuslupien perusteella maksullisena palvelutoimintana
- ❑ Tutkimusaineistojen analysointi maksullisena palvelutoimintana
- ❑ Tunnisteettomien tutkimusaineistojen arkistointi, mahdollisesti yhteistyössä Yhteiskunnallisen tietoarkiston (FSD) kanssa

Rekisteritutkimuksen tukikeskuksen henkilökunta käynnistysvaiheessa

□ Johtaja

- Terveystieteellinen, yhteiskuntatieteellinen tai muu soveltuva koulutus ja dosentin pätevyys
- Vankka tilastotieteellinen, rekisteritutkimus- ja tietosuojakokemus on eduksi.
- Oman tutkimuksen tekeminen on välttämätöntä.

□ Sihteeri

- Vankka osaaminen hallinnosta
- Tarvittava kielitaito kansainvälisten yhteyksien (EU ja Pohjoismaat) vuoksi.

Toiminnan käynnistäminen (1)

Suomen Akatemialta käynnistysrahoitus 2 vuodeksi (1.7.2003 alkaen)

Aiesopimus perustamisesta ja yhteistoiminnasta: Stakes, KTL, TTL

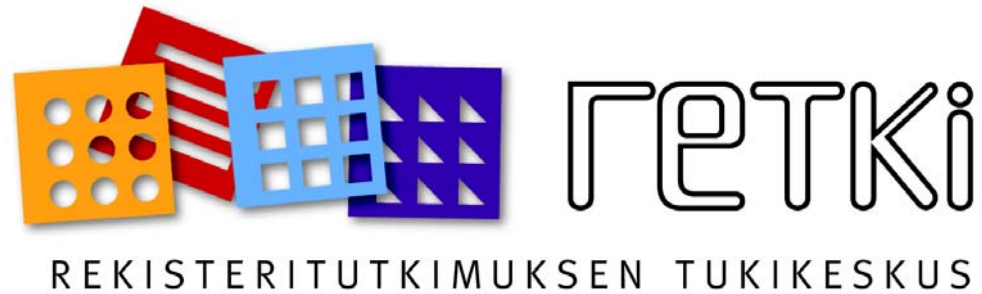
- ❑ Keskuksen toiminta on valtakunnallista, peruspalvelut ovat ilmaisia kaikille käyttäjille
- ❑ Käynnistyy rajoitettuna verkostomallina, tavoitteena alusta alkaen toiminnan laajentaminen
- ❑ Kunkin rekisterin toiminnasta ja ylläpidosta vastaa edelleen rekisteriä pitävä laitos ja se päättää rekisterin tutkimuskäytöstä

Toiminnan käynnistäminen (2)

- ❑ Sijointipaikka on Stakes, se vastaa hallinnosta ja taloudenpidosta
- ❑ Strategiset päätökset tekee johtokunta, päätösten toteuttamisesta vastaa keskuksen henkilökunta.
- ❑ Toiminta arvioidaan Akatemian hankerahoituksen päättyessä
- ❑ Johtokunta vastaa jatko-suunnitelmista ja valmistelee jatkorahoituksen

.Johtaja Jari Haukka, FT, dos.

.Sihteeri Leni Soikkonen

Mitä ReTKi tekee

- **Luo ja ylläpitää verkostoja** sosiaali- ja terveystieteiden alan rekistereitä hyödyntävän tutkimuksen edistämiseksi
  - Tutkijat
  - Rekisterinpitäjät
  - Muu hallinto, esim. tietosuoja
- **Tiedottaa ja neuvo**
  - <http://www.rekisteritutkimus.fi>
  - Mitä rekisteritietoja on saatavissa
  - Miten tietoja saadaan käyttöön (lupaprosessi)
  - Hyvät käytännöt ja esimerkkitapaukset
- **Oma tieteellinen tutkimus** pitää yllä tuntumaa tutkimuskenttään

Organisaatio ja rahoitus

Stakesin, KTL:n, TTL:n ja KELA:n aiesopimus
Rekisteritutkimuksen tukikeskuksesta (Dnro
7400/55/2003)

Sijoitettu Stakesin organisaatioon

Ohjausryhmä: Matti Heikkilä (pj. Stakes), Hannu
Hämäläinen (Stakes), Hilikka Riihimäki (TTL), Arpo
Aromaa (KTL), Timo Klaukka (KELA), Seija Ilmakunnas
(ETK, asiantuntijajäsen), Jussi Simpura (TK,
asiantuntijajäsen)

ReTkin ohjausryhmä teettää arvioinnin ReTkin toiminnasta
2005

SA: hankeraha vuoden 2005 loppuun

Tapahtumia 2004

28.01.04	Rekisterien dokumentointi	StakesTieto + ReTKi
22.04.04	Rekisteritutkimusiltapäivä	ReTKi
07.05.04	Rekisterien käyttö terveyden- huoltotutkimuksessa	ReTKi + TAY
13.15.04	Meeting with the Public Health Assoc. in Finland and Baltic Countries, Helsinki	ReTKi + Sos.lääket.yhd.
28.05.04	Kuntoutustutkimustyöpaja	ReTKi + Kuntoutussäätiö
03.06.04	Geneettinen epidemiologia -työpaja	ReTKi + HY

Tapahtumia 2004

25-26.5.04	ReTKin esittely TERVE-SOS -messuilla	ReTKi
15.09.04	Rekisterien käyttö psykiatrisen epidemiologian tutkimuksessa	ReTKi + TAY
20.09.04	Rekisterit – yhteiskunnallisen tutkimuksen aarreaitta	ReTKi + Suomen väestötieteen yhd.
23.09.04	Sydäntutkimus ja rekisterit	ReTKi + Sydänliitto
21.10.04	Rekisteritutkimus ja kriminologia	ReTKi + Oik.pol.tutk. laitos

KONSULTOINTIA, ESITELMIÄ KOKOUKSISSA

VUONNA 2005 POHJOISMAINEN KOKOUS, ReTKi järjestää

Muutamia yhteistyöorganisaatioita

Yliopistot

MUNUAIS- JA SIIRTOPOTILAIDEN LIITTO RY
FÖRBUNDET FÖR NJUR- OCH TRANSPLANTATIONSPATIENTER RF